

Girit'e ulaşmadan Mustafa Paşa asaleten vezirîâzamlığa getirildi; böylece Hüseyin Paşa haberi bile olmaksızın azledilmiş sayıldı.

Hüseyin Paşa, Köprülü Mehmed Paşa'nın sadrazamlığı zamanında Kandiye muhasarasında başarısız olduğu ithamıyla Girit serdarlığından alınarak merkeze çağrıldı. Edirne'de IV. Mehmed tarafından huzura kabulü sadrazamı tedirgin etmişti. Köprülü, Girit'teki kuvvetlere gönderilen parayı kötüye kullanma ve Kandiye'nin fethinde gevşeklik gösterme gibi suçlamalarla kendisine rakip olarak gördüğü Hüseyin Paşa'yı ortadan kaldırmak istiyordu. Hatta bunun için dönemin şeyhülislâmı Bolevî Mustafa Efendi'den fetva istemiş, fakat alamamıştı. Şeyhülislâmdan başka Dârüssaâde ağasının ve Vâlîde Turhan Sultan'ın da himayesi sayesinde Köprülü rakibini kaptan-ı deryâlığa tayine mecbur kaldı. Bu onun üçüncü kaptanpaşalığı idi.

Hüseyin Paşa, Köprülü'nün kendisi aleyhindeki emellerini bildiği için kaptanpaşalığı esnasında çok dikkatli davranıp herhangi bir şikâyet fırsat vermemeye çalışmış, hatta derya beylerinin kaptan-ı deryâya sunmaları gelenek olan hediyeleri bile almamıştı. Bunun üzerine Köprülü onu 13 Aralık 1658'de geniş yetkilerle Rumeli beylerbeyiliğine tayin etti. Bu görevi sırasında Hüseyin Paşa, kapı halkının masraflarını karşılamak üzere halktan bir miktar cerîme talep etmişti. Köprülü tarafından her hareketi takip edilen Hüseyin Paşa'nın bu talebi üzerine Filibe Kadısı Süleyman Efendi merkeze bir şikâyet-nâme gönderdi. Ayrıca Rumeli'den bazı şikâyetçilerin de gelmesi üzerine Hüseyin Paşa görevden alınarak İstanbul'a çağrıldı. Aslında bu şikâyet olaylarının sadârette rakipsiz kalmak isteyen Köprülü'nün bir tertibi olduğu anlaşılmaktadır. Padişahın huzurunda sorgulanan Hüseyin Paşa, suçu sabit görülerek dostlarının ricasına rağmen Yedikule Zindanı'nda idam edildi (3 Rebülâhîr 1069/29 Aralık 1658). Bu olay halk arasında büyük bir infiale sebep olmuştur. Hüseyin Paşa'nın mezarı Yedikule dahilindeki has bahçede Yıldızlı (Mücevher) kapıdadır. Mezartaşı Üsküf serpuşlu olup kitâbesizdir. Oğlu Sarı Mustafa Paşa III. Ahmed'in kızı Sâliha Sultan'la evlenmiştir.

Halk arasında "Er", atılğanlığı, cesareti ve pervasızlığından dolayı da "Deli" lakabıyla tanınan Hüseyin Paşa güçlü vücut yapısına sahip bir vezirdi. Revan ve Bağdat kuşatmalarında özellikle Girit'in

fethinde gösterdiği kahramanlıklarla halk arasında haklı bir şöret kazanmıştı. Hany, Kandiye ve Ayatodori kaleleri dışında Girit'in fethinde büyük payı olduğunda şüphe yoktur. Harp sanatında mahir, kararlarında isabetli bir kumandan olan Hüseyin Paşa Hany, Resmo ve İnâdiye'de cami, mektep, medrese, tekke, hamam, çeşme vb. eserler yaptırmıştır (Sîlâhdar, I, 178 vd.). Köprülü'zâde Fâzıl Ahmed Paşa Kandiye'nin fethini tamamladıktan sonra bir kiliseyi Deli Hüseyin Paşa adına camiye çevirterek kadirşinâşlık örneği göstermiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Peçuylu İbrâhim, *Târih*, II, 447; Kâtib Çelebi, *Tuhfetü'l-kibâr* (s.nşr. Orhan Şaik Gökyay), İstanbul 1973, s. 177, 180 vd., 193, 196, 214; a.mlf., *Fezleke*, II, 171, 221, 289, 357 vd.; Solakzâde, *Târih*, s. 757; Karaçelebizâde Abdülâziz Efendi, *Rauzatü'l-ebrâr*, Bulak 1248, s. 595; Mehmed Halife, *Târih-i Gilmânî*, İstanbul 1346, s. 36; Vecihî Hasan Efendi, *Târih*, Köprülü Ktp., Hâfız Ahmed Paşa, nr. 255, vr. 4^b, 16^a, 20^a, 33^a, 64^{a-b}, 65^a, 95^a, 109^b; Abdurrahman Abdi Paşa, *Vekâyi-nâme*, TSMK, Koşuşlar, nr. 915, tür.yer.; Muhibbî, *Hulâsatü'l-eşer*, II, 123-124; Nâimâ, *Târih*, III, 33, 169, 400, 403, 405, 420, 428; IV, 157 vd., 201 vd., 380, 387, 417, 430 vd.; V, 22-24, 41 vd., 82, 213, 219-221, 273, 299, 388; VI, 50, 133, 149, 155, 158, 255, 315, 325-327, 384 vd.; D. Kantemir, *Osmanlı İmparatorluğunun Yükseliş ve Çöküş Tarihi* (trc. Özdemir Çobanoğlu), Ankara 1980, III, 398-399; Sîlâhdar, *Târih*, I, 178-180; Şeyhî, *Vekâyi'u'l-fuzalâ*, I, 88, 89, 150, 151, 153; *Sefînetü'l-vüzerâ*, Süleymaniye Ktp., Hafid Efendi, nr. 245, vr. 5^b, 6^a, 7^b; Ayvansarayî, *Vefeyât-ı Selâtin*, s. 15; Hammer (Atâ Bey), IX, 209, 215, 231, 267; XI, 33, 34, 47; Atâ Bey, *Târih*, II, 217; *Sicill-i Osmânî*, II, 193-194; Mehmed Ziya, *İstanbul ve Boğaziçi*, İstanbul 1336, I, 86; Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, III/1, s. 200, 206, 219 vd., 231, 262, 288, 290, 328 vd., 395, 420; III/2, s. 476; Danişmend, *Kronoloji*, III, 400 vd., 512, 549, 550; Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devletinde Siyaseten Katl*, Ankara 1985, s. 105, 107; İsmet Parmaksızoğlu, "Hüseyin Paşa", *İA*, V/1, s. 650-654; a.mlf., "Husayn Pasha", *El²* (İng.), III, 626.

MÜCTEBA İLGÜREL

HÜSEYİN PAŞA, Küçük

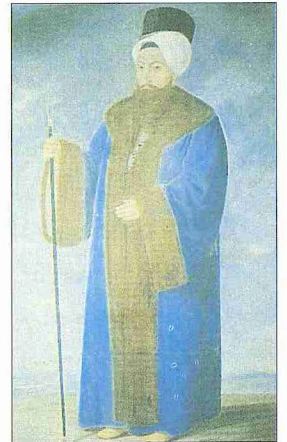
(ö. 1218/1803)

Osmanlı kaptan-ı deryâsı
ve veziri.

Vefatında kırk altı yaşlarında olduğu belirtildiğine göre 1172'de (1758-59) doğmuş olmalıdır. Bazı kaynaklarda Çerkez veya Gürcü asıllı olduğu, aslen Ahıskalı olan Vezir Sîlâhdar İbrâhim Paşa tarafından 1181'de (1767-68) III. Mustafa'ya takdim edildiği belirtilir. Enderun'da öğrenim gördükten sonra Şehzade Mehmed'in hizmetinde bulundu. III. Selim hü-

kümdar olunca (7 Nisan 1789) mâbeyincilik ve tebdilcilik göreviyle hâne-i hassaya nakledildi ve beş altı ay kadar sonra başçuhadarlık makamına getirildi. Cevdet Paşa bu tayinin usule aykırı olduğunu belirtmektedir. Hüseyin Ağa bu görevde iken hükümdarın Beşiktaş'ta İhlamur'daki nişan tâlimlerinde bulunduğu gibi Fransız elçisi H. Sebastiani ile İshak Bey arasında Osmanlı ordusuna verilecek yeni nizam çalışmalarına da katıldı. Böylece III. Selim'in sevgi ve takdirini kazanarak 16 Receb 1206'da (10 Mart 1792) vezâret rütbesiyle kaptan-ı deryâlığa tayin edildi ve ölümüne kadar bu görevde kaldı. Ayrıca I. Abdülhamid'in kızı Esmâ Sultan'la nikâhlanarak (7 Şevval 1206/29 Mayıs 1792) saraya damat olmuştur (düğün tarihi 5 Cemâziyelevvel 1207/19 Aralık 1792).

Hüseyin Paşa'nın kaptan-ı deryâ ve vezir olarak faaliyetlerini dört grupta toplamak mümkündür. Bunlardan ilki Ege denizinde korsanlarla yaptığı mücadelelerdir. Bu sıralarda Ege denizinde bazı Rus bandıralı pek çok korsan Osmanlı tüccar gemilerinin seyrü seferine engel olmakta, bunları yağmalamakta, kıyılara da baskınlar düzenlemekteydi. Bu sebeple Küçük Hüseyin Paşa görevi devralır almaz denize açılmış ve korsanlardan on beş parça tekne ile etrafı kasıp kavuran Lambro isimli korsanı etkisiz hale getirmiş, Karakağan adlı bir diğeri de yakalanarak idam edilmişti. Onun kısa süredeki bu başarıları padişah nezdinde itibarını arttırmakla birlikte diğer devlet adamlarını kıskandırmıştır. İkinci görev alanını Vidin seraskerliği sırasındaki faaliyetleri oluşturur. 1794'ten sonra âsilerin merkezi haline gelen Vidin'de Pazvandoğlu Osman'ın itaate alınmasına çalışmış, fakat başarılı olunamayınca 27 Kasım 1797'de Bâbü'lî'de toplanan Meclis-i Umûmî'de onun bertaraf edilmesine karar verilmiş-

Küçük
Hüseyin Paşa'yı
tasvir eden
yağlı boya
bir tablo
(E. Özdeniz,
İstanbul'daki
Kaptan-ı
Deryâ
Çeşmeleri
ve Sebilleri,
İstanbul 1995,
s. 296)

ti. Bunun üzerine 1 Aralık 1797'de Kaptanıderyâ Küçük Hüseyin Paşa Vidin'e serasker tayin edildi. Onun İstanbul'dan uzaklaştırılmasını isteyen rakipleri bu tayinde etkili olmuşlar ve başarısızlığı halinde de itibarının azalacağını düşünmüşlerdi. Hüseyin Paşa bu görevi ilkbahardan önce cepheye hareket etmemek, görevi sona ermeden donanmaya dönmesi istenmemek ve Anadolu Valisi Seyyid Ali Paşa (Alo Paşa) Eflak'a gönderilmek kaydıyla kabul etti. Kendisine seraskerlik kürkü ve unvanı verilmemesi teklifi ise uygun bulunmadı. Küçük Hüseyin Paşa, 23 Şevval 1212'de (10 Nisan 1798) Vidin'e hareket ederek 22 Nisan'da kale yakınlarına ulaştı. Rumeli Valisi Mustafa Paşa, Anadolu Valisi Seyyid Ali Paşa ve Tepedelenli Ali Paşa ile diğer civar vilâyet valileri de orada toplanmışlardı. Vidin Kalesi karadan ve ince donanma vasıtasıyla Tuna'dan muhasara edildi. Etkili topçu ateşi şehirdeki bazı binaların yıkılmasına, yangınlar çıkmasına yol açıyorsa da yeterli asker ve malzeme bulunmadığından beklenen sonuç alınamadı ve muhasara uzadı. Soğuk ve hastalıklar asker arasında ölümleri arttırdı, kumandanlar arasında geçimsizlikler de kuşatmayı etkiledi. 2 Temmuz 1798'de Napolyon'un Mısır'a çıkması üzerine Hüseyin Paşa geri çağırıldı. Bunun üzerine Hüseyin Paşa, Pazvandoğlu Osman'ın af taleplerini merkezî hükümet nezdinde destekleyerek hakkında idam fetvası olan âsiyi bağışlattı ve ona kapıcıbaşılık rütbesi verirdi. Böylece bu meseleyi halletmiş ve başarısızlığını örtbas ederek Ocak 1799'da İstanbul'a dönmüştü.

Onun üçüncü faaliyet sahansı Mısır meselesi teşkil eder. Küçük Hüseyin Paşa, Vidin dönüşü donanma ile Akdeniz'e açılarak Mısır sahillerini abluka altına alan İngiliz donanmasına katıldı. Ancak bu ablukaya rağmen Napolyon'un Mısır'dan gizlice Fransa'ya kaçması önlenemedi (Ağustos 1799). Hüseyin Paşa Mart 1801'de ket-hüdâsı Hüsrev Ağa'yı 6000 kişilik bir kuvvetle karaya çıkarttı. Reşîd ve Rahmânî-

Küçük
Hüseyin
Paşa'nın
Eyüp
Mihrimah
Sultan
Türbesi
hazîresindeki
mezar taşı

ye şehirleri alındı, Fransızlar mağlûp edilerek teslim olmaya zorlandı. 27 Haziran 1801'de ise antlaşma yapıldı. Kahire'de Kansu Gavri Sarayı'nda Mısır ulemâsı toplanarak III. Selim adına fetih hutbesi okunduğu gibi kale anahtarları da İstanbul'a hükümdara yollanmıştı. Hüseyin Paşa'nın bu faaliyetleri ve kazandığı başarılar III. Selim'i çok memnun etmiştir.

Hüseyin Paşa'nın dördüncü grupta zikredilebilecek en önemli faaliyetini donanmada yapılan ıslahat oluşturur. Bu yolda öncelikle tersane ve donanma nizamında birtakım değişiklikler yaptı. Seferden dönüşte gemi mürettebatı bahriyelilerin memleketlerine gönderilmeleri usulü kaldırılarak bunların kış aylarında da tersanede kalıp tâlim ve terbiyelerinin devamının sağlanması, donanma kaptanlarının ehliyetlerine göre sınıflandırılması, kabahati olmayanların rütbelerinin indirilmesinin önlenmesi, marangozların donanma gediklileri arasına alınıp usta-işçi sınıfı meydana getirilmesi, kalyonların büyük ve küçük olarak ayrılması sağlandı. Ayrıca eğitime büyük önem verilerek 1793'te gemi inşasındaki uzmanlığı herkeşçe kabul edilen Fransız gemi mimarı Jacques Balthazard le Brun, iki asistanı Jean Baptiste Benoit ve Toussaint Petit ile birlikte İstanbul'a getirildi. Le Brun'un teklifiyle tersanedeki mühendishânede eğitim hesap-hendese, gemi resim ve planı ile öğrenilen nazarî bilgilerin tatbikatı olmak üzere üç grupta düzenlendi. Öğrencilere coğrafya ve harita bilgisi de veriliyordu. Öğrenci sayısı yirmi olarak sabit tutulmuştu. Herhangi bir boşalma durumunda tersane mensuplarının çocuklarının onların yerlerine alınması öngörülmüştü. Öğrencilere aylık da bağlanmıştı. Eğitim hizmetleri yanında bu dönemde gemi yapımına hız verildi. Osmanlı donanması 1789-1798 arasında kırk beş yeni savaş gemisiyle takviye edildi. Bunlardan 1796'da denize indirilen Selimiye 122 top, 1200 mürettebata, 1797'de ta-

mamlanan Bâdî-i Nusret ve ertesi sene donanmaya katılan Tâvûs-i Bahrî seksen iki topa ve 900 bahriyeliye sahipti. Donanmanın ateş gücü 2156 topa, asker sayısı da 40.000'e ulaşmıştı. Böylece Osmanlı donanması Avrupa'nın en güçlü donanmalarından biri haline gelmişti. Hasköy'deki Bahriye Mühendishânesi'nde le Brun'un yanında Türk mühendisler yetişti ve bunlar başka tersanelerde görevlendirildi. Tersanede birkaç havuz inşa edilmiş, Tersane Sarayı da onarılmıştı.

Bütün bu faaliyetler sürerken Küçük Hüseyin Paşa 1803 Kasımında verem hastalığına yakalandı. Öleceğini hissettiği için bir vasiyetnâme yazıp bunu III. Selim'e sundu. Burada esas olarak borçlarının ödenmesi için hükümdardan ricada bulunmuş ve mallarının satışını istemişti. Çok geçmeden aynı yılın 8 Aralık'ında vefat ederek Eyüp'te Mihrîşah Vâlide Sultan Türbesi'nin yanına defnedildi. "Gülşen-i aden ola mesken Kapudan Paşa'ya" mısraı Tarihçi Vâsıf'ın onun ölümüne düştüğü tarihtir.

Hüseyin Paşa'nın Napolyon'un Mısır'dan ayrılmasından sonra Fransızlar'la Osmanlı Devleti arasındaki dostluk münasebetlerinin tesisinde katkısı büyüktür. Bundan dolayı ölümü Paris'te üzüntü ile karşılanmış, bizzat Napolyon Osmanlı elçisi Hâlet Efendi'ye en sadık dostlarının Hüseyin Paşa olduğunu, onun ölümüyle III. Selim'den başka dostlarının kalmadığını söylemişti.

Kaynakların bildirdiğine göre Küçük Hüseyin Paşa kendini beğenmiş, haris, çabuk kızan bir mizaca sahipti. Bu sebeple vezirler arasında pek çok düşmanı vardı. Onun tersanedeki faaliyetleriyle ilgili olarak G. A. Ollivier tenkidî bir yaklaşımla bir devlet adamına yaraşır görüşlere ve bilgiye sahip bulunmadığını, iyi niyetli olduğunu, en ince ayrıntıyla bizzat uğraşıp işçilerin başından ayrılmadığını ve onları teşvik ettiğini, ancak sınırlı bilgi ve düşünceleri sebebiyle pek çok gemi yaptırmakla bahriyeyi ihya ettiğini zannettiğini, tayfa yetiştirilmesinde herhangi bir planı bulunmadığını, ticareti teşvik etmediğini, tersanedeki mektebe de gereken himayeyi göstermediğini belirtir. Bununla birlikte III. Selim'e sunduğu, ona atfedilen lâiyhada yer alan bilgiler tersane ve donanma hakkındaki görüşlerini, bu konudaki derinliğinin derecesini ortaya koyar. Ayrıca 1801'de Mısır'da Fransızlar'a karşı giriştiği harekâtı konu alan *Gaza-vât-ı Hüseyin Paşa* adlı bir risâlenin varlığı bilinmektedir (Levend, s. 159). Mehmed Hafid Efendi eserini onun denizcilik-

Küçük
Hüseyin
Paşa'nın
yaptırdığı
cesme -
Kasımpaşa /
İstanbul

HÜSEYİN PAŞA, Küçük

teki başarılarından dolayı kaleme almıştır. Kasımpaşa'da Hastahane Yokuşu'nda bir çeşme yaptırdığı belirtilir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, MD, nr. 201, s. 73, 169, 173; BA, MAD, nr. 8882, s. 121-122; BA, Cevdet-Bahriye, nr. 5849; BA, HH, nr. 2185, 2252, 2378, 2521, 3624, 3960, 4497, 4500, 4546, 5766, 6605, 6856, 8263, 8779, 12262, 12505, 14965, 15482; TSMA, nr. E. 6693; III. Selim'in Sirkâtîbi Ahmed Efendi Tarafından Tutulan Rûznâme (nşr. V. Sema Arkan), Ankara 1993, s. 63, 81, 266, 305; Ömer, Tarih-i Sultân Selim Hân-ı Sâlis, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, TY, nr. 2152, vr. 24*, 27*, 62*, 76*, 135* vd.; Nûri, Tarih, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, TY, nr. 239, vr. 34*, 90*, 135* vd.; Vâsîf, Tarih, Millet Ktp., Ali Emîrî, TY, nr. 608, s. 213-217, 233; nr. 609, s. 197 vd.; Mehmed Hafîd Efendi, Seffinetü'l-vüzerâ, Süleymaniye Ktp., Hafîd Efendi, nr. 245, vr. 12*; Yorga, Osmanlı Tarihi (trc. Bekir Sıtkı Baykal), Ankara 1948, V, 124 vd.; Atâ Bey, Tarih, II, 197; Cevdet, Tarih, VI, 294 vd.; VII, 266 vd.; G. A. Ollivier, Voyage dans l'empire ottoman et l'Egypte, Paris 1801, 5. kısım; Enver Ziya Karal, Selim III. ün Hatt-ı Humayunları, Ankara 1942, s. 30, 78, 87, 141-142, 164; a.mlf., "İngiltere'nin Akdeniz Hakimiyeti Hakkında Vesikalar", TV, I/2 (1941), s. 122-134; a.mlf., "Selim III Devrinde Osmanlı Bahriyesi Hakkında Vesikalar", a.e., I/3 (1941), s. 203-211; Uzunçarşılı, Merkez-Bahriye, s. 502-504, 508, 528-537; Levend, Gazavât-nâmeler, s. 159; S. J. Shaw, Between Old and New: the Ottoman Empire under Sultan Selim III. 1789-1807, Harvard 1971, s. 155 vd.; Kemal Beydilli, Türk Bilim ve Matbaacılık Tarihinde Mühendishâne, Mühendishâne Matbaası ve Kütüphânesi: 1776-1826, İstanbul 1995, s. 23-25; a.mlf., "İlk Mühendislerimizden Seyyid Mustafa ve Nizâm-ı Cedid'e Dair Risâlesi", TED, XIII (1987), s. 394-402; İdris Bostan, "Osmanlı Bahriyesinde Modernleşme Hareketleri, Tersâne'de Büyük Havuz İnşası: 1794-1800", 150. Yılında Tanzimat, Ankara 1992, s. 69-90; Zarif Orgun, "Osmanlı İmparatorluğunda Kapitan Paşalar ve Donanmaya Yapılan Merasim", TV, I/2 (1941), s. 135-144; Tahsin Öz, "Selim III. 'ün Sirkâtîbi Tarafından Tutulan Rûznâme", a.e., III/13-15 (1944-49), s. 26-35, 102-116, 183-199; Nejat Göyünç, "Kapudan-ı Deryâ Küçük Hüseyin Paşa", TD, II (1952), s. 35-50.

NEJAT GÖYÜNÇ

HÜSEYİN PAŞA, Mere

(ö. 1033/1624)

Osmanlı vezîriâzamı.

Arnavut asıllıdır. Bazı eserlerde Merre (مره) imlâsıyla yazılan lakabının, cezalandırılmasını istediği kimseler için yakın adamlarına, Arnavutça "alın götürün" anlamındaki bu kelimeyle seslenme âdeti dolayısıyla verildiği belirtilir.

Muhtemelen Enderun'da yetiştiikten sonra çavuş olarak 1597 Haziranının ilk günlerinde Macar seferi serdarlığına getirilen Satırcı Mehmed Paşa'nın hizmeti-

ne girdi ve onun aşçıbaşları arasında yer aldı (Topçular Kâtibi Abdülkadir Efendi, s. 158). Ardından Enderun'da aşçı olduğuna dair bilgi gibi (Sicill-i Osmânî, II, 188) sipahiliğe geçtikten sonra sokak silâhdarı olduğu yolundaki ifadeler de (Hadika-tû'l-vüzerâ, s. 69) ihtiyatla karşılanmalıdır. Satırcı Mehmed Paşa'nın azledilip 6 Temmuz 1599'da öldürülmesine kadar onun maiyetinde bulundu. Daha sonra Defterdar Ekmekçizâde Ahmed Paşa ve Dârüssaâde ağalarına intisap etti. Mal-koç Ali Paşa'nın 16 Ekim 1603'te vezîriâzamlığı ve Macar seferi serdarlığına tayininde koyun emini, Kara (Öküz) Mehmed Paşa'nın aynı makama gelişinden (17 Ekim 1614) hemen sonra çavuşbaşı, Kayserili Halil Paşa'nın vezîriâzam oluşu sırasında (17 Kasım 1616) kapıcıbaşı olmuştu. Ardından kapıcılar kethüdâlığına, mîrâhûr-ı sânilîğe ve Kara Mehmed Paşa'nın 18 Ocak 1619'daki ikinci vezîriâzamlığında mîrâhûr-ı evvelîğe getirildi (Topçular Kâtibi Abdülkadir Efendi, s. 196, 207, 326, 446, 504, 506, 519). Bu son vazifede iken Başdefterdar Bekir Paşa'nın teftişinde bulundu. Nisan 1620'ye kadar bu görevde kaldığı anlaşılmaktadır (BA, MAD, nr. 7027, s. 60).

II. Osman'ın dikkatini çekerek Şâban 1029'da (Temmuz 1620) Mısır beylerbeyliğine tayin edilen Hüseyin Paşa 23 Ağustos'da Kahire'ye vardı (Abdülkerîm b. Abdurrahman, nr. 705, vr. 39^a). Burada yiyecek maddeleri darlığı, fiyatlarının kontrolü ve uzun süren veba salgınıyla meşgul oldu. Ancak aşırı harcamalar sebebiyle tenkide uğradı. Beylerbeylik gelirlerini alıkoyduğuna ve diğer bazı suistimallerine dair şikâyetlerin İstanbul'a ulaşması üzerine azledildi. Halefi Mustafa Paşa'nın buraya 7 Ocak 1622'de tayin edilmesi (BA, KK, nr. 257, s. 47, 63, 84) bu tarihten bir süre önce görevden alındığını gösterir.

Hüseyin Paşa İstanbul'a geldiğinde kendisini II. Osman'ın saltanatına karşı meydana gelen olayların içinde buldu. I. Mustafa'nın 19 Mayıs 1622'de ikinci defa cülûsu, Vezîriâzam Kara Dâvud Paşa'nın isyancılarla olan bağı karışıklıkları sona erdiremedi. Bu sırada gizlice Şeyhülislâm Zekeriyâyâde Yahyâ Efendi'nin konağına giderek askerlerin kontrolünün temini vb. taahhütlerde bulunan Hüseyin Paşa sadârete tâlîp oldu. Şeyhülislâmın vâlide sultana yazdığı ve devrinde de garip karşılanan bu tezkirenin ardından 3 Şâban 1031'de (13 Haziran 1622) vezîriâzamlığına getirildi (BA, KK, nr. 372, vr. 2^b). Vezîriâzamlığına tayininde Mısır'da iken elde ettiği paraların rolü olduğu belirtilir.

Vezîriâzam olduktan sonra iyice sarsılmış olan idarenin ve düzenin yeniden kurulması için birtakım tedbirler aldı. Uzun zamandır toplanamayan Dîvân-ı Hümâyûn'a işlerlik kazandırdı. Yeniçeri ve sipahilere "koyun bahası" adıyla para dağıtarak onları yatıştırdığı ve kendisine bağlamaya çalıştığı gibi II. Osman'ın ihmal ettiği cuma selâmlığına I. Mustafa'yı büyük merasimlerle çıkararak padişah hakkındaki olumsuz fikirleri bertaraf etmeye gayret etti. Erdel Beyi Bethlen'e (Gabor) yardım için Sarhoş İbrâhim Paşa'yı Bosna beylerbeyliğine getirdi. Bunun sonucunda önemli bir Avusturya taburu Sokol yakınlarında yenilgiye uğratarak kumandanlarıyla birlikte esir alındı. Ancak hazineden hesapsız para sarfına engel olunamadı. Ayrıca onun, sultanların vakıflarının tevliyet ve nezâretlerinin sipahilerin eline geçerek harap olmasına göz yumduğu, silâhdar ve sipahi mülâzımlarının sürekli tartışma konusu olan dirlik meselelerine önem vermeyip bunları birer bahane ile İstanbul'dan uzaklaştırmaya çalıştığı belirtilir. Bu arada yeniçeri ağası Dervîş'i Karaman beylerbeyliğine tayin etmesi, 7 Temmuz gecesi bir Mudanya kayığı ile Burgazada'ya gönderdiği yeniçeri ağasının öldürüldüğü yolundaki yalan haberler, azliyle neticelendi. Nitekim eski sadrazam Kara Dâvud Paşa'nın tahrikiyle hareket eden ocak ihtiyarlarının onun azlini temin için I. Mustafa'nın adı bilinmeyen annesiyle ("mes-tûre" olarak) emsaline daha önce rastlanmadığı üzere görüştükleri bilinmektedir (28 Şâban 1031/8 Temmuz 1622; Hüseyin Tûgî Çelebi, s. 47-48). Bir gün sonra Lefkeli Mustafa Paşa vezîriâzam olurken Dervîş Ağa da vezâretle eski görevine iade edildi (BA, KK, nr. 257, s. 106-107). Hayatından endişe ettiği için saklanan Hüseyin Paşa, II. Osman'ın katline karışanları ortadan kaldırmaya çalışan Gürcü Mehmed Paşa'nın sadâreti sırasında yeniden bu makamı elde etmek için birtakım tertiplere girişti. Vezîriâzamanın kendilerine yönelik hareketlerinden memnun olmayan yeniçeri ve sipahileri para dağıtmak suretiyle elde etti (Hüseyin Tûgî Çelebi, s. 81; Solakzâde, s. 730). Nitekim divanın toplandığı gün hazırlanan plan uyarınca yeniçeriler isyan edip sadrazamın azli ve Hüseyin Paşa'nın tayinini istemişler, Mehmed Paşa da mührü iade ederek görevden çekilmişti. Saraydan çıkan hatt-ı şerifte Kayserili Halil Paşa'nın vezîriâzamlığına uygun görüldüğü, Hüseyin Paşa'nın kabul edilmediğinin yazılı olduğu olayların içinde bulunan Bostanzâde Yahyâ